

 Co-funded by the European Union

ENVIRONMENTÁLNE PODPORY V NOVEJ SPP

NITRA, 5.2.2026, JOZEF RIDZOŇ, SOS/BIRDLIFE SLOVENSKO

Project Title Ecology Awareness of Sustainable Green Development: Collaboration of Universities and Local Actors

Project Acronym ECOUNITY

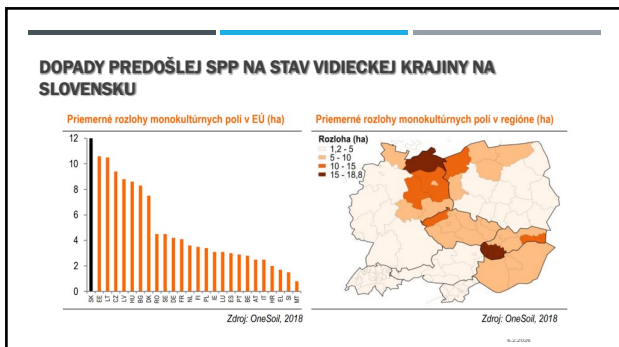
1

DOPADY PREDOŠLEJ SPP NA STAV VIDIECKEJ KRAJINY NA SLOVENSKU

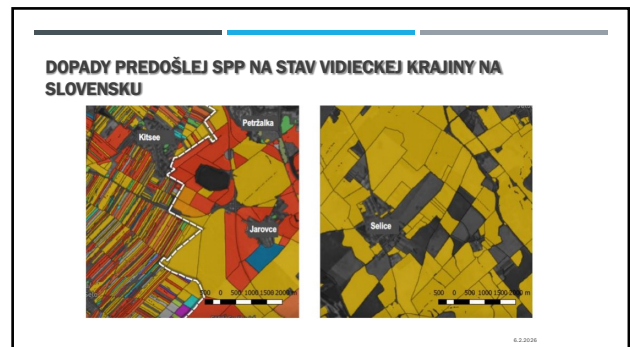
- pre ochranu prírody SPP do roku 2022 na EÚ a SK úrovni zakotvila len nedostatočnú podporu šetrného hospodárenia, čím nepriamo SPP nútila farmárov k intenzifikácii
- v rámci kondicionaít napríklad do neproduktívnych plôch (tzv. oblastí ekologickeho záujmu) bolo možné zahrnúť dusík viažúce plodiny, čo široko podmiňuje využívať, plocha neproduktívnych plôch na OP bola minimálna
- toto nastavenie zhoršilo dopady kolektivizácie. **Priemerná rozloha monokultúrnych lánov na Slovensku bola najväčšia v rámci EÚ s extrémami na Juhu SR**
- napríklad v CHVU Špačisko-nížnianske poľa priemerná rozloha lánov bola 40 ha, kým v celom Trnavskom kraji 18 ha. Systóvské poľa – 60 ha
- v CHVU Ostrovné lúky – kukurica pokrývala 38 % plochy
- agroenvironmentálne schémy necielili do r. 2022 okrem dropa vôbec na vtáctvo, drop mal navyše nízku platbu

6.2.2026

2

3

4

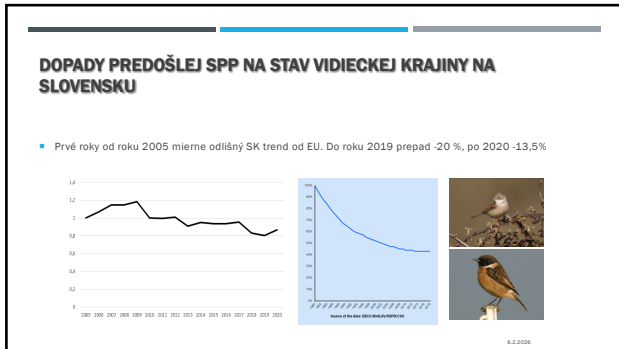
5

DOPADY PREDOŠLEJ SPP NA STAV VIDIECKEJ KRAJINY NA SLOVENSKU

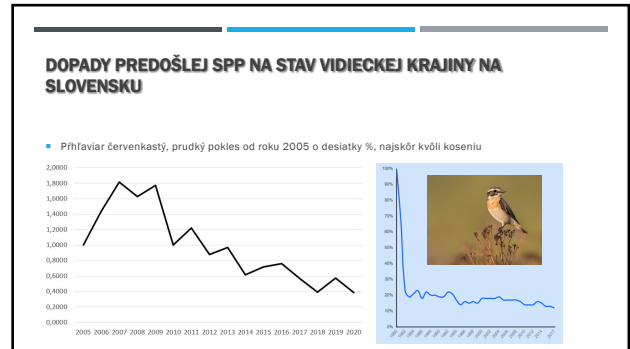
- Dlhodobý úbytok biodiverzity**, úbytok početnosti hmyzu, opeľovačov
- Pre niektoré vtáčie druhy je pokles početnosti katastrofálny. SPP má na tom významný podiel. Jarabica ubudla o 99 %, krakľa, brehár či hvizdák vymizli zo Slovenska a i.
- Početnosť bežných druhov vtáctva na Slovensku poklesla o 20 % len od roku 2005
- Úbytok poľovnej zveri
- Zhoršenie vodozadržnej kapacity krajiny** čoho dôsledkom sú bleskové povodne
- Strata tradičného rázu krajiny
- Zníženie stavu hospodárskych zvierat, opúšťanie pasienkov**
- Zhoršenie štruktúry pôdy, veterná erózia

6.2.2026

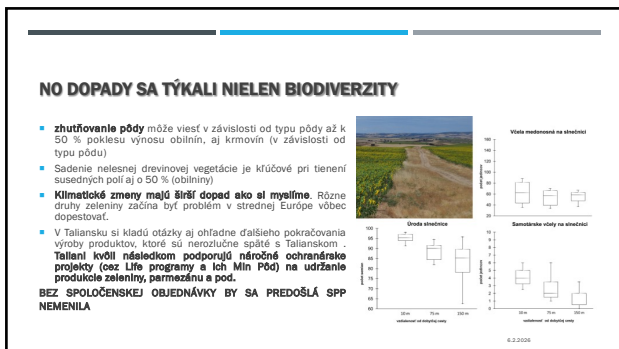
6

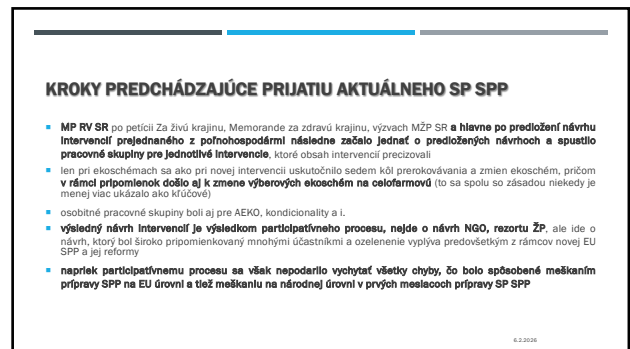
7

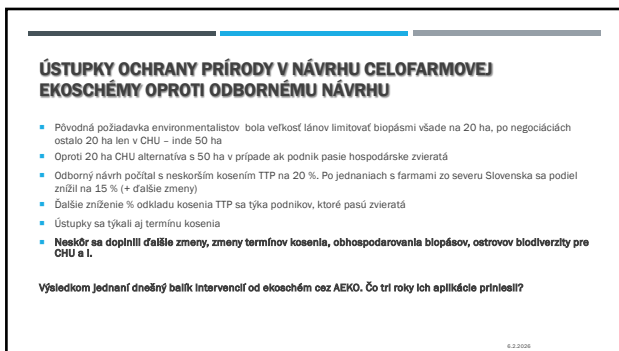
8

9

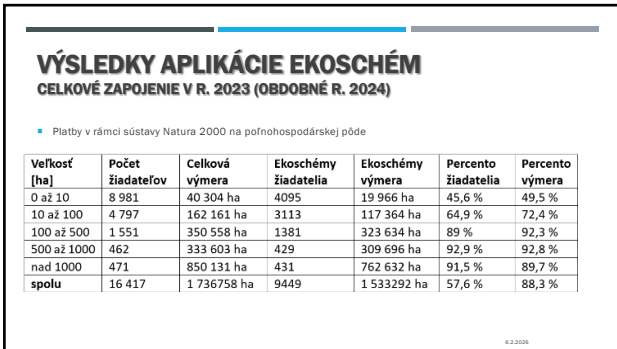
10

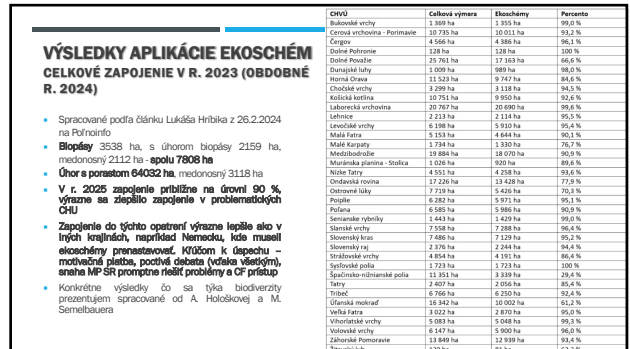
11

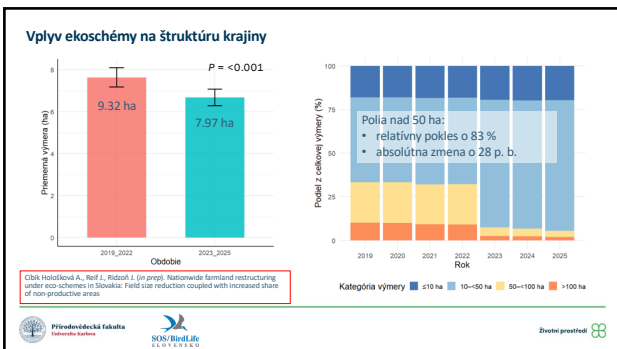
12

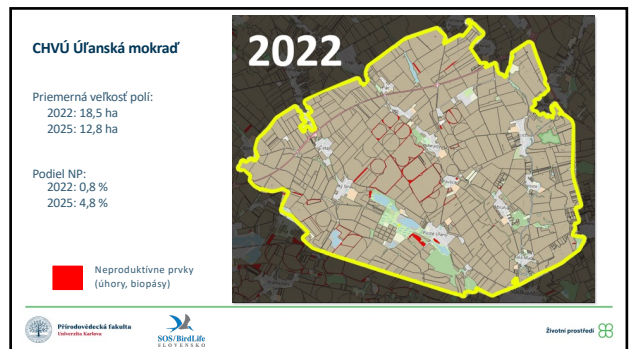
13

14

15

16

Grass buffer strips benefit invertebrate and breeding skylark numbers in a heterogeneous agricultural landscape

NEOBIAVILI SME NIČ NOVÉ...

The multifunctional roles of vegetated strips around and within agricultural fields

Prairie strips improve biodiversity and the delivery of multiple ecosystem services from crop-soybean croplands

Effects of perennial wildflower strips and landscape structure on birds in intensively farmed agricultural landscapes

Evaluating conservation tools in intensively used farmland: Higher bird and mammal diversity in seed-rich strips during winter

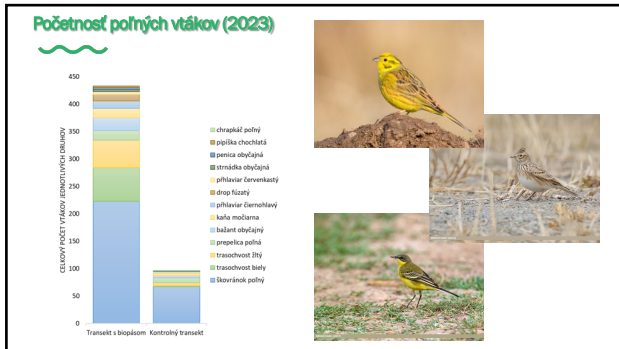
How to promote multifunctionality of vegetated strips in arable farming: A qualitative approach for Germany

Suitability of patches and in-field strips for Sky Larks *Alaudus arvensis* in a small-parcelled mixed farming area

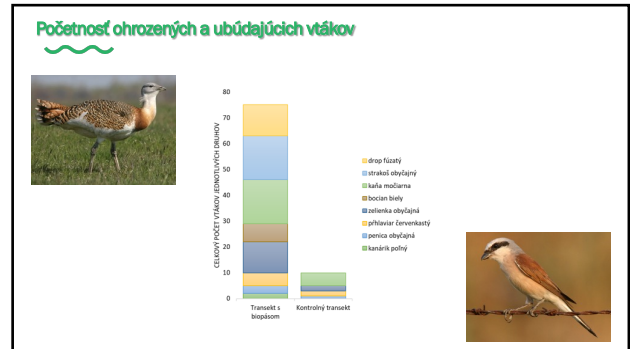
17

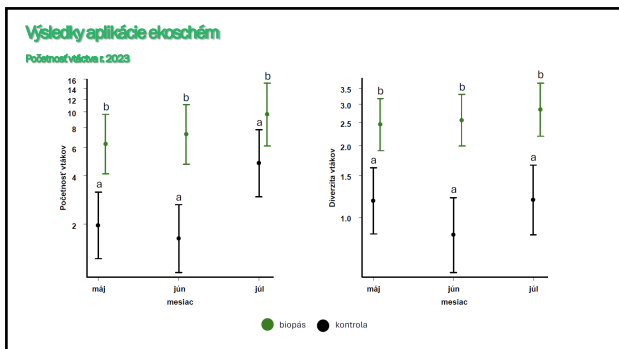
18

19

20

21

22

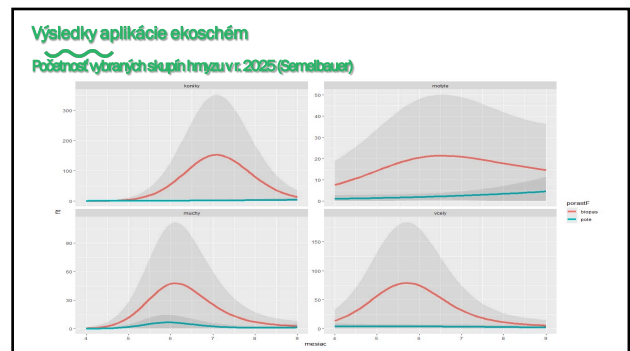
Prínosy pre ochranu biodiverzity – rok 2025 (ostrovy biodiverzity)

Zapojenosť

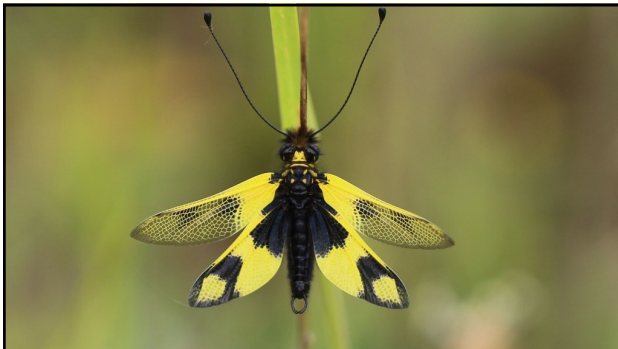
- 9238 žiadateľov (+ 400 žiadateľov)
- 8617 hektárov biopásov (+ 200 hektárov)
- 1540 hektárov ostrovov biodiverzity
- Spolu 10 157 hektárov

Prírodné územie Fakulta SOS BioLife

23

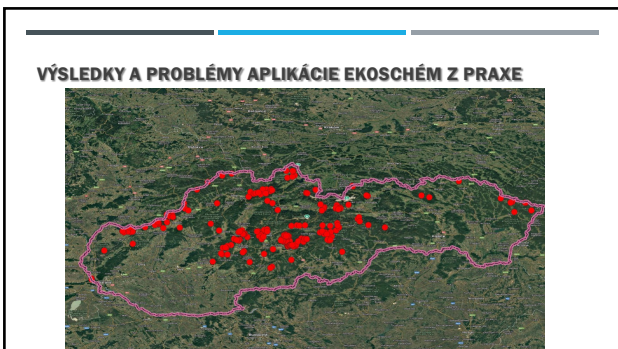
24

25

26

27

ĎALŠIE VÝSLEDKY - AEKO (OCHRANA POLOPRÍRODNÝCH A PRÍRODNÝCH BIOTOPOV TRÁV)

Trávne porasty sú využívané s nízkou intenzitou, to vedie k sukcesným zmenám a ústupu svetlomilných druhov.

- Pri niektorých typoch je evidentný aj nárast zastúpenia druhov nárobných na živiny
- Pri podmáčaných lúkach je evidentný ústup tygrovítov
- Najviac postihnuté sú oligotrofné pasienky prevažne závislé na extenzívnej pasve

- Čo s tým?
- Kľúčom je zvýšenie záťaže trávnych porastov hospodárskymi zvieratami
- Mali by ísť najmä o zvýšenie počtu pasúcich sa zvierat

28

ČO EŠTE ALE APLIKÁCIA AKTUÁLNEJ SPP PRINIESLA?

- Pozitívne dopady na prírodu monitoring ukazuje ako jednoznačné, bez pomoci poľnohospodárov by to ale nešlo
- A často aj bez veľkej trpezlivosti všetkých zainteresovaných
- Bolo potrebné meniť mnohé nastavenia v ekoschémach (buriny, hraboše, tolerancie, termíny kosenia biopásy, TTP), v AEKO (zladenie termínov, celkové nastavenie a iné)
- **Aj teraz ešte viaceré zmeny prebiehajú, napríklad významne sa mení AEKO na zatravnenej ornej pôdy, mali by podmienky zvládnuť vláčeri.** Odpadá napr. 5 ročná lehotka na preradenie do TTP po zatravnení,

KAŽDOPÁDNE MNOHÉ PROBLÉMY PRI APLIKÁCIÍ AKTUÁLNEJ SPP VIEDLI K TOMU, ŽE NOVONAVRHNUTÁ SPP SA VÝRAZNĚ PREPRACOVÁ A ZJEDNODUŠUJE. ZÁROVEŇ NESPORNÉ VÝSLEDKY, KTORÉ MNOHÉ INTERVENČIE PRINAŠAJÚ VEDÚ K TOMU, ŽE OŠTÁVA PODPORA PRE TYCH, KTORÍ SA ROZHODNÚ HOSPODÁRIŤ ŠETRNE. Vyrazne sa ale posilňuje pozícia štátu v rozhodovaní o tom, čo sa reálne bude podporovať.

29

ZHRNUTIE ZÁSADNÝCH ZMIEN Z POHLADU ENVIRONMENTÁLNYCH PODPŮR PO R. 2028

- **Všetko nástroje VFR 2028-2034 budú programované spoločne, vrátane SPP.** Zdroje SPP sú osobitne vyčlenené a budú programované v rámci kapitoly SPP; čo zahŕňa aj iné environmentálne podpory pod inými rezortami. Súčasťou budú reformy, odporúča deliace línie medzi SPP a GP Slovensko.
- **Posun od podmienok k motyvácii. Zásadne sa prepracujúvajú kondicionality** (po výhradách poľnohospodárov ku GAED6,7,8 a 1.), Po novom „Zodpovedné hospodárenie“/Farm stewardship (čl. 3 nar.)
- **Namietko ekoschém a AEKO ich spojí jeden typ podpory** – Agroenvironmentálne opatrenia a opatrenia v oblasti klímy (čl. 10), veľmi široko nastavený, jeho rozsah limitujú súvisiace finančné limity ďalších intervencií.
- Agroenvironmentálne opatrenia môžu byť širšie kofinancované ako 30 %, čo budú využívať krajiny, ktoré chcú viac podporiť poľnohospodárov (Falko a i.)
- Pribúda nový typ podpory – dobrovoľný prechod na odolné výrobné systémy
- Oštvá platba na prírodnej alebo inej osobitnej obmedzenia – ANC, ako aj Natura 2000 platby, investície
- EU fondy v oblasti prírody – biodiverzity nebudú mať žiaľ presne špecifikovanú alokáciu, avšak špecifické ciele v VFR a to cieľ „Podpora udržateľnej prosperity EU vo všetkých regiónoch, bod „x“ s ními ráta.
- Peniaze z depresivitu môžu byť presmerované na typ podnikov, ktoré podporu potrebujú, napr. mláďa farmári, HNV, alebo napr. tí čo by ostali bežne plodní
- **Dobrych prebiehajú intenzívne rokovania, ďalší sa očakávajú ešte viaceré zásadné zmeny, ktoré budú zodpovedať aj na zásadné požiadavky poľnohospodárov, preto bolo zhrnúť treba len tie ako vysvetľujú výpočet hociže riešenia nie sú dohodnuté so smerovním SPP, ktoré už má v niektorých častiach celkom čiastne kontúry.**

30

PRIORITY PODPORY (ČL. 4 NAR K SPP)

- Členské štáty musia poskytovať podporu poľnohospodárom a iným príjmateľom sponi v každej z týchto prioritných oblastí životného prostredia a klímy

- adaptácia na zmenu klímy a odolnosť vodných zdrojov;
- zmierňovanie zmeny klímy vrátane odstraňovania uhlíka a výroby energie z obnoviteľných zdrojov v poľnohospodárskych podnikoch vrátane výroby bioplynu;
- zdravie pôd;
- zachovanie biodiverzity, ako je ochrana biotopov alebo druhov, krajinné prvky, obmedzenie používania pesticídov;
- rozvoj ekologického poľnohospodárstva; zdravie a
- dobré životné podmienky zvierat.

31

ZODPOVEDNÉ HOSPODÁRENIE/FARM STEWARDSHIP (ČL. 3 NAR.)

- Nepriňšajú nič nové, naopak výrazné zjednodušenie a to aj v oblastiach, kde GAEC prinášali výsledky, a kde zjednodušenie nebolo potrebné (GAEC8 v CHU, či GAEC9).
- Poľnohospodári poberajúci podpory z priamych, viazaných, ANC, Natura, AEKO platieb podliehajú dodržiavaniu podmienok zodpovedného hospodárenia
- Členské štáty zároveň vymedzia v rámci zodpovedného hospodárenia ochranné postupy (časť C príloha I), ktoré majú dodržiavať poľnohospodári a iní príjmatelia dostávajúci vyššie uvedenú podporu:

- ochrana pôd bohatých na uhlík, krajinných prvkov a trvalých trávnych porastov na poľnohospodárskej ploche;
- ochrana pôdy pred eróziou, zachovanie potenciálu pôdy, zachovanie organickej hmoty v pôde, a to aj prostredníctvom striedania alebo diverzifikácie plodín, ako aj ochrana pred spaľovaním strniska na ornej pôde;
- ochrana vodných tokov a podzemných vôd pred znečistením a odtokom

32

ZODPOVEDNÉ HOSPODÁRENIE/FARM STEWARDSHIP (ČL. 3 NAR.)

Časť A: Pravidlá zodpovedného hospodárenia:

Oblasť	Hlavná téma	Povinné požiadavky týkajúce sa hospodárenia
Klíma a životné prostredie	voda	SMR 1 smernica 2000/60/ES: (článok 11 ods. 3 písm. e) a h, pokiaľ ide o povinné požiadavky kontrolovať difúziu zložiek znečistenia fosforom SMR 2 smernica Rady 91/676/EHS: články 4 a 5
	biodiverzita a krajina (lečnina a kvetina)	SMR 3 smernica 2009/147/ES: článok 3 ods. 1, článok 3 ods. 2 písm. b) a článok 4 ods. 1, 2 a 4 SMR 4 smernica 92/43/EHS: článok 6 ods. 1 a 2
Verejná zdravie a zdravie rastlín	bezpečnosť potravín	SMR 5 nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (ES) č. 178/2002: články 14 a 15, článok 17 ods. 1 ^a a články 18, 19 a 20 SMR 6 smernica rady 96/23/ES ²

33

ZODPOVEDNÉ HOSPODÁRENIE/FARM STEWARDSHIP (ČL. 3 NAR.)

Dobré životné podmienky zvierat	dobrá životná podmienka zvierat	SMR 7 článok 3 písm. a), b), d) a e) a články 4, 5 a 7 SMR 8 nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (ES) č. 1099/2009: článok 55 prvá a druhá veta SMR 9 smernica Európskeho parlamentu a Rady 2006/0862: článok 5 ods. 2 a článok 8 ods. 1 a 2, článok 12 (základom na ohodnotení používania pesticídov v ústavných oblastiach vymedzených na základe kódu NUTS 2006/0862 - prvotný predpis v rámci NUTS 2006 článok 17 ods. 1 a 2 - manipulácia s pesticídmi a ich skladovanie a uchovávanie ich zvyškov)
	dobrá životná podmienka zvierat	SMR 9 smernica rady 2000/118/ES: články 3 a 4 SMR 10 smernica rady 2006/1083/ES: články 3 a 4 SMR 11 smernica rady 98/18/ES: článok 4

34

ZODPOVEDNÉ HOSPODÁRENIE/FARM STEWARDSHIP (ČL. 3 NAR.)

Časť B: Pravidlá týkajúce sa sociálnej kondicionality:

Oblasť	Hlavná téma	Povinné požiadavky týkajúce sa hospodárenia
Zamestnanie pracovníkov	pracovné podmienky	SMR 12 smernica Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2019/1152 ³ : články 3 až 6, články 8, 10 a 13
bezpečnosť a ochrana zdravia pri práci	bezpečnosť a ochrana zdravia pri práci	SMR 13 smernica Rady 89/391/EHS ⁴ : články 5 až 12
		SMR 14 smernica Európskeho parlamentu a Rady 2009/104/ES ⁵ : články 3 až 9

35

ZODPOVEDNÉ HOSPODÁRENIE/FARM STEWARDSHIP (ČL. 3 NAR.)

Časť C: Pravidlá týkajúce sa ochranných postupov:

Všeobecné ciele stanovené v článku 3 ods. 4	Špecifické ciele ochranných postupov
a) Ochrana pôd bohatých na uhlík, krajinných prvkov a trvalých trávnych porastov na poľnohospodárskej ploche	ochrana pôd bohatých na uhlík vrátane ochrany ochranných zón a krajinných prvkov ochrana environmentálne citlivých trávnych porastov na poľnohospodárskej ploche v oblastiach Natura 2000
b) Ochrana pôdy pred eróziou, zachovanie potenciálu pôdy, zachovanie organickej hmoty v pôde vrátane striedania alebo diverzifikácie plodín, a ochrana pred spaľovaním strniska na ornej pôde	ochrana pôdy pred eróziou za podmienok špecifických pre danú lokalitu ochrana pôdy pred negatívnymi obdobiami striedanie alebo diverzifikácia plodín zachovanie organickej hmoty v pôde prostredníctvom striedania alebo diverzifikácie plodín zachovanie strniska na ornej pôde
c) Ochrana vodných tokov a podzemných vôd pred znečistením a odtokom	ochrana vodných tokov a podzemných vôd pred znečistením a odtokom, a to aj vplyvom silných dažďových zrážok počas vodných tokov

36

AGROENVIRONMENTÁLNE OPATRENIA A OPATRENIA V OBLASTI KLÍMY

- **Veľmi široká definícia vďaka čomu je možné zahrnúť prakticky všetky dnešné opatrenia a ekoschémy**
  - 1. ochrana kvality vody a zníženie tlaku na vodné zdroje, ochrana pôdy, hospodárenie so živinami, zachovanie biodiverzity vrátane krajinných prvkov a obmedzenie používania pesticídov
  - 2. zmierňovanie zmeny klímy vrátane znižovania emisií skleníkových plynov a sekvencie uhlíka, adaptácia na zmenu klímy vrátane rozmanitosti zvierat a rastlín pre odolné ekosystémy
  - 3. zdravie a dobré životné podmienky zvierat vrátane boja proti antimikrobiálnej rezistencii
  - 4. udržateľné využívanie a rozvoj genetických zdrojov alebo
  - 5. lesnícko-environmentálne služby a ochrana lesov
- Bude možná motivačná platba a ako jednoráčné, tak aj viacročné záväzky
  - **Veľmi dôležitá je zásluhovosť, MP RV SR bude musieť starostlivo nastaviť prínos konkrétnych AEKO (napr. Indikátory pre pôdu, biodiverzitu, klímu, vodu).** To bude môcť viesť k tomu, že AEKO budú regionalizované

6.2.2026

37

AGROENVIRONMENTÁLNE OPATRENIA A OPATRENIA V OBLASTI KLÍMY

- **Dá sa preto očakávať, že budú pokračovať všetky intervencie na ktoré sú poľnohospodári zvyknutí a prispievajú k vyššie uvedenému a to:**
- 1. Opatrenia týkajúce sa agrosilnicstva či líniových vegetačných prvkov
- 2. Ekoschémy (CF, pastevná) transformované na AEKO
- 3. Ekologické poľnohospodárstvo
- 4. Zatrávňovanie orných pôd
- 5. Ochrana biodiverzity (drop, sysef, mozaikové kosenie, prírodné a potoprírodné biotopy)
- 6. LEKS
- 7. Welfare
- 8. Presné hnojenie, šetrné hospodárenie na OP

Ide o zabehnuté opatrenia, kde sa jasne dá deklarovať ich prínos. Preto sa nedá myseľ vymýšľať nové ak je možné preklopiť tieto do nového obdobia a pomôže to tak plynulemu prechodu SPP.

6.2.2026

38

AEKO – PRECHOD NA ODOLNÉ SYSTÉMY

- **Agroenvironmentálne opatrenia a opatrenia v oblasti klímy obsahujú nový prvok – opatrenia týkajúce sa prechodu na odolné výrobné systémy**
- **Jeden z motivačných prvkov**
- vykonávajú ich poľnohospodári na úrovni podniku alebo v časti podniku, vrátane prechodu na ekologické poľnohospodárstvo a extenzifikáciu systémov živočíšnej výroby
- Podpora opatrení týkajúcich sa prechodu sa poskytuje na základe plánu opatrení týkajúcich sa prechodu vypracovaného poľnohospodárom a schváleného členským štátom
- Členské štáty vyplácajú podporu poľnohospodárom v splátkach počas obdobia realizácie plánu opatrení týkajúcich sa prechodu. Vyplatenie poslednej splátky je podmienené dokončením realizácie tohto plánu
- Podpora limitovaná sumou 200000 EUR

6.2.2026

39

INÉ PRIORITY TÝKAJÚCE SA OCHRANY PRÍRODY V EU FONDOCH/VFR

- Od nášho vstupu do EU bolo možné teoreticky podporiť praktickú ochranu biotopov (teda inými slovami kosenie, pasenie – jeho obnovu, obnovu bielych plôch) z EU fondov v rámci priorit na ochranu CHU, neskôr realizáciu programov starostlivosti o CHU
- Štátu sa však nedarilo rozbehnúť tieto opatrenia, hoci ich mnohí chceli realizovať - deliaca línia medzi SPP a OP Slovensko, OP ŽP, OP KČP vždy realizáciu komplikovala
- Len v aktuálnom programovom období tak ostalo nevyčerpaných a na iné priority sa presunulo viac ako 100 mil EUR
- Toto sú peniaze, ktoré mohli dostať aj poľnohospodári na: 1) obnovu bielych plôch, 2) obnovu pasení (a nemusia sa tak opäťovať prípady ako nedávna lívidácia dvoch veľkých chovov hospodárskych zvierat na Latorici, pasie tam bude chýbať), 3) vodozádržné opatrenia, 4) mnohé iné aktivity. Rovnako mohli sa v nemalej miere na opatreniach podieľať aj lesníci, a vlastníci a užívatelia poz.
- Tieto opatrenia či kvôli infirmitetom, ale aj kvôli špecifickému cieľu „Podpora udržateľnej prosperity EÚ vo všetkých regiónoch“ a bod X, ktorý obsahuje ochranu biodiverzity, mitigačné opatrenia na ochranu klímy, vodozádržné op. sa v reálnej miere budú musieť realizovať ďalej
- **Práve je otázka či by práve o tieto peniaze nemali zabudovať poľnohospodári. Práve spojenie opatrení do jedného balíku VFR dáva šancu a príležitosť, že by sa či bielo plôchy, či obnovu pasenia a iné mohli konať oveľa ľahšie. A MP RV SR má na tento typ opatrení fungujúci tím a veselo by ich realizovať dobre**

6.2.2026

40

POĎAKOVANIE

Výsledky či z pohľadu ochrany vtáctva sú veľmi významné, výrazne pomohli ochrane mnohých ohrozených druhov vtáctva, hmyzu ako aj zveri. Preto všetkým, ktorí k tomu prispeli napriek mnohým nepríjemnostiam patrí veľké poďakovanie!!!

- Nebolo to samozrejme zadarmo, vyžadovalo si to prvé roky nasadenie (a aj silné nervy) všetkých pri vychytení nedostatkov, no výsledkom bol plynulejší a robustnejší nábeh ekoschémy ako v iných krajinách (napríklad Nemecku)
- Hlavné patrí vďaka poľnohospodárom za trpezlivosť pri byrokracii. Mnohí sa do vecí pustili naozaj v snahe pomôcť, mnohí v obavách, mnohí z povinnosti, no výsledkom je kvalitatívny posun v odstraňovaní dedičstva zlych rozhodnutí predošlých PO SPP v minulosti
- Ministerstvám a úradom a komorám za pomoc pri hľadaní riešení
- Ministerstvám a komorám (SPPK, Ekotrend, ASVF, AKS) pri operatívnom hľadaní riešení problémov

6.2.2026

41

ZHRNUTIE

Ak sa podarí doručiť degressívnu a dostatočnú podporu tým, ktorí ju potrebujú ako aj tým, ktorí vedú a chcu napísať vyššie uvedené environmentálne ciele a doriešiť sa iné aktuálne problémy nášho SPP. Je tu šanca, že aspoň niektoré prvky z novej architektúry SPP, VFR na jednej strane potešia poľnohospodárov, a aj prinesú oho.

- Ostáva samozrejme veľa problémov za ktoré možno návrh SPP kritizovať. Nie je to len degressivita a body kritizované farmármi, ale z pohľadu environmentalistov aj niekedy až zbytočné oslabenie kondicionality (zmeny v dnešnom GAECs a nielen) a podmienok
- Na druhej strane mnohí poľnohospodári toto zjednodušenie privítajú
- Okrem toho, jednoduché nastavenie AEKO (motivačná zložka, aj jednoráčne záväzky) dáva nádej, že nová SPP by mohla nabehnúť plynulejšie s menšími otrasami ako predošlá. A to by sme už ozaj mnohí z nás ocenili, keď sa systém už podari zabehnúť
- Tým, že padli deliace línie v rámci VFR/NRPP je veľká šanca, že sa podarí rozbehnúť opatrenia, ktoré boli v gescii MZP SR a od nášho vstupu do EU sa ich nepodarilo rozbehnúť a peniaze tentokrát neprispadnú (aktuálne PO mohlo ísť z rezortu ŽP na mnohé opatrenia ochrany prírody vrátane tých na poľnohospodárskej pôde až takmer 200 mil EUR, no neopýdaj)
- Je šanca, že v opatreniach pre ochranu prírody, ktoré dávajú zmysel, poľnohospodári ich vedia robiť, nielen spoločných poľnohospodárov, ale naozaj uvidíme opäť pozitívne výsledky pre prírodu. Na to zatiaľ nová legislatíva vytvára priestor
- **Ak ei to eamí nekomplikujeme, v čom máme nádeje na slovenský talent**
- **V prípade záujmu o detailnejšie info k obsahu prezentácie: Jozef Rídčan, rídcan@talysak, 0902222160**

6.2.2026

42

43

 Co-funded by the European Union	
Project Title	Ecology Awareness of Sustainable Green Development: Collaboration of Universities and Local Actors
Project Acronym	ECOUNITY
ĎAKUJEM ZA POZORNOSŤ	
PRE VIAC INFO, KONTAKT: JOZEF RIDZOŇ, RIDZOŇ@VTÁKY.SK , 0902222160	
	

44